

Hodnocení diplomové práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Šárka Michalíková

Název práce: Faktory ovlivňující úspěšnost umístování dětí do náhradní rodinné péče

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Lainz

Oponent práce: Mgr. Leona Stašová, Ph.D.

Téma práce lze vnímat jako zajímavé a dobře nastavené ve vztahu ke studovanému oboru. Přínosnou je i vlastní praxe autorky, která s tématem dobře ladí. Avizovaným cílem textu je dle vyjádření v úvodu práce „nejprve zmapovat, kolika klientům konkrétního dětského domova se v rozmezí let 200 až 2015 podařilo po soudně nařízené ústavní výchově před dosažením zletilosti zařízení opustit a zjistit, popsat a vyhodnotit faktory, které mohly mít negativní dopad z jejich strany na neúspěšnou sociální adaptaci v NRP...“ Takto formulovaný cíl je tedy poměrně úzce a prakticky zaměřený. Ústřední hypotéza formulovaná na straně 8 s ním bohužel zcela neladí. Cíl je totiž směřován na opouštění dětského domova dětmi, zatímco cíl směřuje k náhradní rodinné péči. Syntézu obou přístupů čtenář pochopí až při samotném čtení textu.

Zaměření práce a teoretická část textu:

Práce je zaměřena teoreticko-empiricky; autorka v úvodu vysvětluje motivaci k volbě tématu. Úvod práce je stručnější povahy, chybí v něm objasnění stavu rozpracování tématu v odborné literatuře a současném výzkumu. Autorka se věnuje problematice proměn současné rodiny, současnému systému péče o ohrožené děti a mládež v České republice a systému náhradní rodinné péče v ČR. Jako důležitý faktor pro utváření zdravé osobnosti dítěte je vnímáno připoutání a citová vazba dítěte k dospělému v rodině. Text poukazuje na skutečnost, že řada dětí patří s ohledem na osobnostní rysy svých rodičů či jiné charakteristiky rodiny mezi ohrožené. I s tímto ohledem se kapitola o náhradní rodinné péči věnuje problémům, které s péčí o děti v náhradní rodině souvisejí.

Empirické šetření: Empirická část si klade za cíl „nejprve zmapovat počty klientů DD a ŠJ Sedloňov, kteří odešli z tohoto zařízení dříve, než v době své plnoletosti a zjistit, popsat a vyhodnotit faktory, které mohly mít negativní dopad z jejich strany na neúspěšnou sociální adaptaci v NRP v letech 2000-2015.“ (str. 57). Takto formulovaný cíl je také poměrně úzký ve vztahu k ústřední otázce „jaká je úspěšnost zařazení klientů dětského domova do dlouhodobé pěstounské péče?“. Odpověď na položenou otázku by totiž bylo nutné testovat na určitém reprezentativním vzorku dětí z dětských domovů, které odcházejí do NRP, nikoliv na příkladu jednoho domova. Tam je možné se soustředit spíše na důvody a souvislosti neúspěšnosti, nikoliv na úspěšnost či její míru jako takovou. Jde tedy spíše o nešťastnou formulaci výzkumného cíle. Pro hledání odpovědí využila autorka kvantitativní a kvalitativní postupy. Získaná data ukazují, kolik dětí opustilo v letech 2005 až 2015 vybraný dětský domov a poukazují též na vývoj v dané oblasti v ČR. Není zcela šťastné, že jsou tyto údaje všechny shrnuty v podkapitole 4.4 „Charakteristika zařízení dětského domova“. Autorka dále avizuje, že budou využity případové studia jako nástroj kvalitativní metodologie. Uvedeny jsou proto v textu čtyři příklady dětí, které opustily domov, přešly do NRP, ale adaptace v ní

nebyla úspěšná. Bohužel je nutné konstatovat, že nejde o případové studie v jejich smyslu tak, jak je chápe kvalitativní metodologie, protože zde nejsou rozkryty další souvislosti případu a jde pouze o popisy situace. Autorka také data dále nijak analyticky nezpracovává a celá analýza tak zůstává v poněkud jednoduché deskriptivní rovině. (A to i přesto, že přehledně uvádí odpovědi na dílčí otázky a shrnuje vše v dílčích závěrech.) Uváděné popisy jsou přitom jinak zajímavé a naznačují, jak předchozí zkušenosti dítěte mohou komplikovat fungování náhradní rodinné péče, do níž děti přejdou po pobytu v ústavním zařízení. Není možné je ale považovat za plně dostačující případové studie tak, jak by si metodologie i diplomová práce žádaly.

Využitelnost pro praxi: perspektivní

Rozsah práce odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce.

Práce s odbornými zdroji:

- Citované prameny jsou aktuální, většinou tuzemské.
- Chybí odkaz na statistiky MŠMT na str. 60.
- Na str. 56 odrážky nemají stejnou vypovídací úroveň.
- Co je neúspěšná pěstounská péče – str. 60?
- Na str. 11 jsou použita data z roku 2001, nebyly by k dispozici novější údaje např. z roku 2011?
- Zkratka OSPOD by měla být na str. 24 nejprve vysvětlena.

Jazyková, formální a stylistická úroveň práce:

Text je psán srozumitelným jazykem, příležitostně jsou v textu drobné nepřesnosti či překlepy.

Cíl práce byl naplněn. Práce přináší zajímavé téma, jehož inovativnost a hloubka zpracování však zůstávají spíše v méně rozpracované rovině. Výsledky empirického šetření jsou převážně deskriptivní povahy, proces kódování a kategorizace dat nebyl využit. Metodologicky tedy není kvalitativní analýza zcela pevně uchopena, kvantitativní část se omezila na zpracování některých statistických dat. Zacílení textu je uchopeno velmi konkrétně, v rovině, která s ústřední hypotézou textu neladí zcela přesvědčivě. Přes tyto skutečnosti lze ze zpracovaného textu cítit zájem autorky o řešené téma a komentáře v empirické části přinášejí zajímavé podněty pro pedagogickou praxi a oblast náhradní rodinné péče.

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

Může dětský domov nějakým způsobem pracovat na tom, aby případná náhradní rodinná péče dětí, které z něj do ní odejdou, byla úspěšná?

Datum: 22. 12. 2016